

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK TEXNOLOGIYALARI
mavzusidagi Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami
2026-yil 25-26-sentabr

(1-qism)

JIZZAX-2026

Kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari. Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to'plami – Jizzax: O'zMU Jizzax filiali, 2026-yil 25-26-sentabr. 507-bet.

Xalqaro miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globalashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur'atlar bilan rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e'tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma'ruza tezislari to'plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo'nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o'qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarining ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas'ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay'ati a'zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A., p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD) dots., Norbekova B.Sh. p.f.f.d.(PhD) dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O'ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo'rayev M.M.

Mazkur to'plamga kiritilgan ma'ruza tezislarining mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va me'yoriy hujjatlarning to'g'riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

usullardan foydalanishni ma'qul ko'radilar. X va Y avlodlari uchun esa xato va muvaffaqiyatsizliklar o'rganish jarayonining bir qismi, ya'ni fikr-mulohaza olish uchun imkoniyat deb hisoblaydilar, xatolar evaziga bo'lsada, yangi o'zgarishlarga tezroq moslashadilar. Shu nuqtai nazardan, turli avlod vakillarining bir tashkilot doirasida faoliyat yuritishi ayrim hollarda raqamli divergensiyaning kuchaytirilishi, samarali boshqaruv, tajriba almashinuvi va avlodlararo hamkorlik esa konvergensiya muhitining shakllanishiga xizmat qilishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, turli avlod vakillarining ehtiyoj va qiziqishlari to'qnashadigan ta'lim jarayonida turli tafovutlar yuzaga keladi va bu ta'lim samaradorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ta'lim jarayonida turli avlod vakillari o'rtasidagi ehtiyoj, qiziqish, raqamli kompetensiya va ta'lim olish uslubidagi tafovutlarni kamaytirish maqsadida avlodlararo ta'lim yondashuvini rivojlantirish maqsadga muvofiq. Bunda an'anaviy pedagogik usullarni zamonaviy raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish, individual ta'lim ehtiyojlarini inobatga olish, avlodlararo tajriba almashinuvini yo'lga qo'yish hamda hamkorlikka asoslangan ta'lim muhitini shakllantirish zarur. Mazkur yondashuv ta'lim jarayonidagi avlodlararo tafovutlarni samarali boshqarish, o'qituvchi va ta'lim oluvchilar o'rtasidagi kommunikatsiyaning yaxshilash hamda ta'lim samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Шаров А.В., Минченко О.Ю. Теоретико-методологические основы разработки системы формирования персонала в условиях трансформации ценностных ориентиров поколений // Вестник Евразийской науки 2025, Том 17, № 1.
2. Saidaxmedova S.D. (2023). RAQAMLI TRANSFORMATSIYALASHUV JARAYONLARI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR. Экономика и социум, (11 (114)-2), 394-397.
3. Saidbaxromovna, S. D. (2025). INSON KAPITALINI BOSHQARISH ZAMONAVIY MENEJMENTNING MUHIM YO'NALISHI SIFATIDA. *Raqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика)*, (13. I), 1364-1371.
4. Saidbaxromovna, S. D. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING RAQAMLI KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH. *Raqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика)*, (6), 125-131.

BO'LAJAK HAMSHIRALARNI KO'P MADANIYATLI KLINIK MULOQOTGA TAYYORLASHDA VIRTUAL KASBIY VAZIYATLARDAN FOYDALANISH

Aliqulov Saloxiddin Turdimuratovich

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universiteti Jizzax filiali

Axmedova Sevara Raxmanqulovna

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universiteti Jizzax filiali

Annotatsiya. Mazkur maqolada bo'lajak hamshiralarni ko'p madaniyatli klinik muloqotga tayyorlash jarayonida virtual kasbiy vaziyatlardan foydalanishning

pedagogik va didaktik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Zamonaviy sogʻliqni saqlash tizimida turli millat, til, madaniyat va ijtimoiy tajribaga ega bemorlar bilan professional muloqot olib borish hamshiraning muhim kasbiy kompetensiyalaridan biriga aylanib bormoqda. Shu sababli boʻlajak hamshiralarni tayyorlash jarayonida faqat kasbiy terminologiya va umumiy kommunikativ bilimlarni oʻzlashtirish bilan cheklanmasdan, real klinik faoliyatga yaqinlashtirilgan koʻp madaniyatli kommunikativ vaziyatlarni modellash zarur. Maqolada virtual bemorlar, interaktiv dialoglar, raqamli simulyatsiyalar va ssenariyga asoslangan topshiriqlarning boʻlajak hamshiralarda faol tinglash, empatik munosabat, kommunikativ moslashuvchanlik, madaniy sezgirlik va kasbiy nutq koʻnikmalarini shakllantirishdagi imkoniyatlari ochib beriladi. Shuningdek, virtual kasbiy vaziyatlarni tashkil etishning tayyorgarlik, vaziyatga kirish, kommunikativ faoliyat, teskari aloqa va refleksiya bosqichlaridan iborat pedagogik algoritmi taklif etiladi.

Kalit soʻzlar: boʻlajak hamshira, koʻp madaniyatli muhit, klinik muloqot, virtual kasbiy vaziyat, kommunikativ tayyorgarlik, raqamli simulyatsiya, virtual bemor, madaniyatlarni kommunikatsiya, refleksiya, raqamli taʼlim.

Zamonaviy jamiyatda globallashtirish, xalqaro migratsiya, akademik va mehnat mobilligi hamda turli madaniyat vakillari oʻrtasidagi aloqalarning kengayishi sogʻliqni saqlash tizimida ham koʻp madaniyatli muhitning shakllanishiga olib kelmoqda. Natijada tibbiyot xodimining professional faoliyati faqat kasbiy bilim va amaliy koʻnikmalar bilan chegaralanmay, turli madaniy va kommunikativ xususiyatlarga ega insonlar bilan samarali munosabat oʻrnatishni ham talab etadi. Bu talab, ayniqsa, bemor bilan doimiy va bevosita muloqot olib boradigan hamshiralarning kasbiy faoliyatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Hamshira bemorni qabul qilish, uning shikoyatlarini aniqlash, tibbiy koʻrsatmalarni tushuntirish, muolajaga tayyorlash, dori vositalarini qabul qilish tartibi haqida maʼlumot berish, bemorning holatidagi oʻzgarishlarni kuzatish va zarur hollarda uning oila aʼzolari bilan muloqot qilish kabi vazifalarni bajaradi. Mazkur jarayonlarning deyarli barchasi kommunikativ faoliyat bilan uzviy bogʻlangan. Shu sababli kommunikativ tayyorgarlikni boʻlajak hamshiraning kasbiy tayyorgarligidan ajratilgan ikkilamchi koʻnikma emas, balki uning professional faoliyatini amalga oshirishga xizmat qiluvchi tarkibiy komponent sifatida koʻrish lozim.

Koʻp madaniyatli klinik muhitda bu masala yanada murakkablashadi. Turli madaniyat vakillarida sogʻliq, kasallik, ogʻriq, davolanish, tibbiy muolaja, shaxsiy maʼkon va tibbiyot xodimi bilan munosabatga doir qarashlar bir xil boʻlmasligi mumkin. Til toʻgʻrisi hamda verbal va nonverbal kommunikatsiyadagi farqlar bemor va tibbiyot xodimi oʻrtasidagi oʻzaro tushunishga taʼsir qilishi mumkin. Shu nuqtai nazardan boʻlajak hamshirada madaniy xilma-xillikni anglash, bemorning pozitsiyasini tinglash, muloqot uslubini vaziyatga moslashtirish va professional etik chegaralarni saqlagan holda samarali kommunikatsiyani tashkil etish qobiliyatlarini shakllantirish zarur.

Tibbiyot yoʻnalishidagi talabalarni madaniy kompetentlikka oʻrgatishda simulyatsiya pedagogikasidan foydalanishga bagʻishlangan integrativ sharhda 17 ta

tadqiqot tahlil qilingan. Ularda standartlashtirilgan bemorlar, virtual va video simulyatsiyalar, rolli o'yinlar hamda turli darajadagi simulyatsiyalar qo'llanilgan. Natijalar orasida madaniyatlararo kommunikatsiyani yaxshiroq tushunish, madaniy xilma-xillikni anglash va turli madaniy vaziyatlarda o'ziga ishonchning rivojlanishi qayd etilgan [1]. ([PubMed](#))

Bu holat bo'lajak hamshiralarni ko'p madaniyatli klinik muloqotga tayyorlashda an'anaviy "nazariy ma'lumot – savol-javob – nazorat" modelining imkoniyatlari cheklanganligini ko'rsatadi. Talaba muloqot haqidagi nazariy qoidani bilishi mumkin, biroq real klinik vaziyatda bemorning hissiy holatini aniqlash, kutilmagan savolga javob berish, tushunmovchilikni bartaraf etish yoki bemorning madaniy qarashlariga mos kommunikativ strategiyani tanlash uchun amaliy tajriba talab qilinadi.

Mazkur muammoning pedagogik yechimlaridan biri **virtual kasbiy vaziyatlardan foydalanish** hisoblanadi.

Bizning fikrimizcha, **virtual kasbiy vaziyat — bo'lajak mutaxassisni raqamli muhitda real kasbiy faoliyatga yaqinlashtirilgan muammoli vaziyatga kiritish, undan kasbiy-kommunikativ qaror qabul qilishni talab etish hamda tanlangan harakat natijasini teskari aloqa va refleksiya asosida tahlil qilish imkonini beruvchi interaktiv didaktik birlikdir.**

Mazkur ta'rifda virtual vaziyatning uchta muhim belgisi namoyon bo'ladi: **kasbiy kontekst, interaktiv kommunikativ faoliyat va refleksiya.** Demak, ekranda klinik holat tasvirlangan har qanday materialni virtual kasbiy vaziyat deb bo'lmaydi. Talaba vaziyatning faol ishtirokchisiga aylanishi, muammoni aniqlashi, bir nechta kommunikativ strategiyadan birini tanlashi va qarorining natijasini baholashi kerak.

Masalan, talabaga quyidagi vaziyat berilishi mumkin: klinikaga boshqa millat vakili bo'lgan bemor murojaat qilgan. Bemor mahalliy tilni yetarli darajada bilmaydi va tibbiy terminlarni tushunishda qiynalmoqda. Virtual bemor: "Men bu muolajani tushunmadim, nima uchun qilishim kerak?" degan savol beradi. Talaba mazkur vaziyatda murakkab tibbiy terminlardan foydalanish, savolni e'tiborsiz qoldirish yoki ma'lumotni bemorga tushunarli shaklda qayta izohlash kabi turli kommunikativ qarorlar orasidan eng maqbulini tanlashi kerak.

Bu yerda pedagogik maqsad faqat "to'g'ri javobni topish" emas. Talaba nima sababdan muayyan javobni tanlaganini tushuntirishi, uning bemorning hissiy holatiga qanday ta'sir qilishini baholashi va boshqa kommunikativ strategiyalar bilan qiyoslashi zarur. Ana shunda raqamli topshiriq oddiy elektron testdan kasbiy-kommunikativ faoliyatni rivojlantiruvchi vositaga aylanadi.

Virtual simulyatsiyaning kommunikativ tayyorgarlikka ta'siri bo'yicha 2024-yilda chop etilgan sistematik sharh va meta-tahlil ham mazkur yondashuvning istiqbolliligini ko'rsatadi. Cho va Kim virtual reallik simulyatsiyasining hamshiralik talabalari kommunikativ ko'nikmalariga ta'sirini o'rgangan tadqiqotlarni umumlashtirib, VRS kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish imkoniyatiga ega ekanini qayd etadilar [2]. ([Frontiers in Science](#))

Biroq virtual texnologiyaning mavjudligi o'z-o'zidan yuqori pedagogik samaradorlikni kafolatlamaydi. Dong va hammualliflarning 2024-yilgi sistematik sharhida hamshiralik ta'limida VR asosidagi kommunikatsiya bo'yicha 13 ta tadqiqot tahlil qilingan. Natijalar bir xil bo'lmagan, ammo ijobiy kommunikativ natijalarga erishgan tadqiqotlarda nazariy asoslangan ssenariy, kommunikativ strategiyalar, o'z vaqtida berilgan teskari aloqa va yakuniy refleksiya kabi elementlar muhimligi aniqlangan [3]. ([ScienceDirect](#))

Shu asosda bo'lajak hamshiralarni ko'p madaniyatli klinik muloqotga tayyorlash uchun virtual kasbiy vaziyatlarni **besh bosqichda** tashkil etish maqsadga muvofiq deb hisoblaymiz.

Birinchi bosqich – motivatsion-orientatsion bosqich. O'qituvchi talabaga klinik vaziyatning umumiy kontekstini taqdim etadi. Bemorning yoshi, kommunikativ holati, tili, madaniy xususiyatlari va klinik vaziyatning asosiy muammosi haqida zarur ma'lumot beriladi. Bunda talabaga tayyor kommunikativ yechim berilmaydi.

Ikkinchi bosqich – vaziyatni diagnostik tahlil qilish. Talaba virtual bemorning verbal va noverbal belgilarini tahlil qiladi. "Bemor nimadan xavotirda?", "Muloqotdagi asosiy to'siq nima?", "Til bilan bog'liq muammo mavjudmi?", "Madaniy omil ushbu vaziyatga qanday ta'sir qilmoqda?" kabi savollar asosida muammoning kommunikativ mohiyati aniqlanadi.

Uchinchi bosqich – kommunikativ harakatni amalga oshirish. Talaba virtual bemorga savol beradi, dialog variantini tanlaydi yoki mustaqil javob shakllantiradi. Ushbu bosqichda ochiq va yopiq savollar, aniqlashtiruvchi savollar, empatik iboralar, tushuntirish va qayta ifodalash strategiyalaridan foydalanish mumkin.

To'rtinchi bosqich – teskari aloqa. Virtual tizim yoki o'qituvchi talabaning tanloviga izoh beradi. Bunda faqat "to'g'ri/noto'g'ri" baholash bilan cheklanmasdan, tanlangan kommunikativ strategiyaning bemor bilan munosabatga ehtimoliy ta'siri tushuntirilishi zarur.

Beshinchi bosqich – refleksiv tahlil. Talaba o'z faoliyatini qayta ko'rib chiqadi: "Men qanday strategiyani tanladim?", "Nima uchun?", "Bemorning madaniy xususiyatini hisobga oldimmi?", "Boshqa qanday javob berish mumkin edi?" kabi savollar asosida o'z kommunikativ tajribasini tahlil qiladi.

Bunday algoritm virtual kasbiy vaziyatni oddiy raqamli mashqdan **refleksiv kasbiy o'rganish mexanizmiga** aylantiradi.

Ko'p madaniyatli klinik kommunikatsiyani rivojlantirish uchun virtual ssenariylarning mazmuni ham turlicha bo'lishi zarur. Jumladan, quyidagi vaziyatlardan foydalanish mumkin: xorijiy bemorni qabul qilish; bemorning shikoyatini til to'sig'i sharoitida aniqlash; tibbiy muolajani sodda tilda tushuntirish; bemorning diniy yoki madaniy qarashlari bilan bog'liq ehtiyojlariga munosabat bildirish; keksa bemor bilan sekin va tushunarli muloqot qilish; hissiy zo'riqishdagi bemor yoki uning yaqinlari bilan suhbatlashish; bemor tibbiy tavsiyani tushunmagan vaziyatda ma'lumotni qayta tushuntirish.

Standartlashtirilgan bemorlar bilan simulyatsiyaning hamshiralik talabalaridagi madaniy kompetentlikka ta'siriga bag'ishlangan sistematik sharhda 10 ta tadqiqot tahlil qilingan va bunday simulyatsiyalar talabalar madaniy kompetentligining rivojlanishiga xizmat qilgani ko'rsatilgan. Mualliflar nazariy ta'lim, case-based learning va simulyatsiyani birgalikda qo'llashni qo'llab-quvvatlaydi [4]. ([PubMed](#))

Bu natija muhim pedagogik xulosaga olib keladi: virtual simulyatsiyani auditoriya mashg'ulotining o'rnini to'liq bosadigan texnologiya sifatida emas, balki **an'anaviy va amaliy ta'limni boyitadigan integrativ vosita** sifatida qo'llash maqsadga muvofiq.

Bo'lajak hamshiralarning ko'p madaniyatli kommunikativ tayyorgarligini rivojlantirishda virtual vaziyatlarning mazmunini uch turga ajratish mumkin.

Birinchisi – axborot-kommunikativ vaziyatlar. Bunda talaba bemordan zarur ma'lumotlarni olish, savol berish, bemor javobini aniqlashtirish va tibbiy ma'lumotni tushunarli yetkazishni mashq qiladi.

Ikkinchisi – emotsional-kommunikativ vaziyatlar. Bunda qo'rquv, xavotir, norozilik yoki stress holatidagi bemor bilan muloqot tashkil qilinadi. Talabaning faol tinglash, empatiya va kommunikativ o'zini boshqarish qobiliyatlari rivojlantiriladi.

Uchinchisi – madaniyatlararo muammoli vaziyatlar. Bunda bemorning madaniy, diniy yoki kommunikativ xususiyati bilan klinik amaliyot o'rtasida tushunmovchilik yuzaga keladi. Talaba vaziyatga bir tomonlama baho bermasdan, bemorning pozitsiyasini aniqlashi va professional yechim topishi kerak.

Transmadaniy hamshiralik ta'limiga bag'ishlangan sistematik sharhda 11 ta tadqiqot va jami 1375 nafar hamshiralik talabasi bo'yicha natijalar umumlashtirilgan. Ta'lim usullari orasida munozara, case-scenario, amaliyot, simulyatsiya, xalqaro o'quv loyihalari, tajribaviy o'rganish va an'anaviy ma'ruza qo'llangan; 10 ta tadqiqotda madaniyatga oid kompetensiyalar bo'yicha statistik jihatdan sezilarli o'sish qayd etilgan [5]. ([ScienceDirect](#))

Virtual kasbiy vaziyatlarning yana bir muhim didaktik xususiyati – **takroriy mashq imkoniyati**. Real klinik amaliyotda bir xil kommunikativ vaziyatni talabaga bir necha marta takrorlab berish har doim ham mumkin emas. Virtual muhitda esa talaba bir ssenariyni turli kommunikativ strategiyalar bilan qayta bajarishi, o'z xatolarini tahlil qilishi va yangi yechimni sinab ko'rishi mumkin.

Bundan tashqari, virtual muhit **xavfsiz pedagogik makon** yaratadi. Talabaning kommunikativ xatosi real bemorga zarar yetkazmaydi. Bu talabaning xato qilishdan qo'rqmasdan faol qatnashishiga, kommunikativ eksperiment qilishiga va o'z strategiyalarini takomillashtirishiga imkon beradi. VR asosidagi hamshiralik kommunikatsiyasi bo'yicha sistematik sharhda ham xavfsiz muhit va takroriy mashq uning muhim imkoniyatlari sifatida qayd etilgan [3]. ([ScienceDirect](#))

Shuningdek, virtual kasbiy vaziyatlar **individual ta'lim trayektoriyasini** tashkil qilish imkonini beradi. Kommunikativ tayyorgarligi yuqori talabaga murakkabroq, bir vaqtning o'zida bir necha kommunikativ muammoni qamrab olgan ssenariy berilishi mumkin. Tayyorligi pastroq talaba esa dastlab oddiy dialog

va aniq kommunikativ vazifalardan boshlaydi. Keyinchalik vaziyat murakkablashtirib boriladi.

Bunday topshiriqlarni baholashda faqat lingvistik to‘g‘rilik yetarli emas. Biz bo‘lajak hamshiraning virtual klinik muloqotdagi faoliyatini quyidagi mezonlar orqali baholashni taklif etamiz:

Baholash mezonlari	Kuzatiladigan ko‘rsatkich
Kasbiy-kommunikativ aniqlik	Fikrni bemorga tushunarli va mantiqiy yetkazish
Faol tinglash	Bemor fikrini tinglash va aniqlashtiruvchi savol berish
Empatik munosabat	Bemorning hissiy holatini hisobga olish
Madaniy sezgirlik	Madaniy farqlarga hurmat bilan munosabatda bo‘lish
Kommunikativ moslashuvchanlik	Vaziyatga qarab nutq strategiyasini o‘zgartirish
Kasbiy etika	Muloqotda professional chegaralar va hurmatni saqlash
Muammoli vaziyatni hal qilish	Kommunikativ to‘siqqa mos yechim tanlash
Refleksiya	O‘z muloqot faoliyatini tahlil qilish va xulosalash

Shu nuqtai nazardan, virtual kasbiy vaziyatlardan foydalanish natijasida talabaning faqat “nima deyishni bilishi” emas, balki **kimga, qachon, qanday va nima sababdan aynan shunday kommunikativ strategiyani qo‘llashni anglay olishi** asosiy pedagogik natija bo‘lishi kerak.

Virtual texnologiyalarni qo‘llashda ayrim cheklovlarni ham hisobga olish zarur. Birinchidan, virtual ssenariy real inson muloqotining barcha noverbal va emotsional nozikliklarini to‘liq aks ettira olmaydi. Ikkinchidan, texnik jihozlanish va raqamli savodxonlik darajasi ta’lim samaradorligiga ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Uchinchidan, ssenariylar stereotiplarga asoslangan holda yaratilsa, madaniyatlararo kompetentlikni rivojlantirish o‘rniga muayyan millat yoki madaniyat haqidagi soddalashtirilgan tasavvurlarni mustahkamlash xavfi paydo bo‘ladi.

Shuning uchun “muayyan millat vakili doimo shunday muloqot qiladi” degan yondashuvdan voz kechish kerak. Virtual ssenariy talabaning madaniy farqni sezishi bilan birga, har bir bemorni **individual shaxs** sifatida qabul qilishiga yo‘naltirilishi lozim. 2025-yilda e’lon qilingan madaniy sezgirlik simulyatsiyalariga bag‘ishlangan scoping review ham bu yo‘nalishda terminologiya va baholash vositalarining hali yetarlicha standartlashtirilmaganini ko‘rsatadi [6]. ([ScienceDirect](#))

Demak, virtual kasbiy vaziyatlarni bo‘lajak hamshiralar ta’limiga joriy etish texnologiyani o‘quv jarayoniga shunchaki qo‘shish bilan cheklanmasligi kerak. Asosiy e’tibor **pedagogik ssenariy, kasbiy muammo, kommunikativ vazifa, talabaning faol qaror qabul qilishi, teskari aloqa va refleksiya** o‘rtasidagi bog‘liqlikka qaratilishi zarur.

Xulosa

Yuqoridagi tahlillar asosida bo‘lajak hamshiralarni ko‘p madaniyatli klinik muloqotga tayyorlashda virtual kasbiy vaziyatlardan foydalanish zamonaviy

hamshiralik ta'limining istiqbolli pedagogik yo'nalishlaridan biri ekanligini ta'kidlash mumkin. Virtual ssenariy real klinik faoliyatni to'liq almashtirmaydi, biroq nazariy bilim bilan real kasbiy kommunikativ faoliyat o'rtasida pedagogik ko'prik vazifasini bajarishi mumkin.

Virtual kasbiy vaziyatlarning samaradorligi texnologiyaning murakkabligi bilan emas, balki uning **kasbiy autentikligi, muammoliligi, interaktivligi, madaniy variativligi, teskari aloqa va refleksivligi** bilan belgilanadi. Shu sababli bo'lajak hamshiralarni tayyorlashda virtual vaziyatlarni real klinik muloqotga yaqin, turli kommunikativ yechimlarni talab qiladigan va talabning mustaqil qaror qabul qilishiga imkon beradigan shaklda ishlab chiqish maqsadga muvofiq.

Ko'p madaniyatli klinik vaziyatlarni raqamli muhitda modellashtirish bo'lajak hamshiraga bemorning nafaqat kasalligi, balki uning kommunikativ, emotsional va madaniy ehtiyojlarini ham hisobga olishni o'rgatishi mumkin. Natijada virtual kasbiy vaziyat **“vaziyatni anglash → kommunikativ muammoni aniqlash → strategiyani tanlash → kasbiy muloqotni amalga oshirish → teskari aloqa → refleksiya”** ketma-ketligi asosida tashkil etiladigan yaxlit pedagogik mexanizm sifatida namoyon bo'ladi.

Shu bois bo'lajak hamshiralarni ko'p madaniyatli klinik muloqotga tayyorlash jarayonida virtual simulyatsiyalarni an'anaviy mashg'ulotlar, case-study, rolli o'yinlar va real klinik amaliyot bilan integratsiyalashgan holda qo'llash maqsadga muvofiq. Bunday integrativ yondashuv bo'lajak hamshiraning kommunikativ moslashuvchanligi, madaniy sezgirligi, empatik munosabati va kasbiy-kommunikativ mustaqilligini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Silén-Lipponen M., Aura S. Cultural competence learning of the health care students using simulation pedagogy: An integrative review // *Nurse Education in Practice*. – 2021. – Vol. 52. – 103044. DOI: 10.1016/j.nepr.2021.103044. ([PubMed](#))
2. Cho M.-K., Kim M.Y. The effect of virtual reality simulation on nursing students' communication skills: a systematic review and meta-analysis // *Frontiers in Psychiatry*. – 2024. – Vol. 15. – 1351123. DOI: 10.3389/fpsy.2024.1351123. ([Frontiers in Science](#))
3. Dong Y., Sun J., He M., Zhu X., Zhang S., Wang W., Fang S., Song H., Sun J. Application of virtual reality in nursing communication education: A systematic review // *Journal of Professional Nursing*. – 2024. – Vol. 54. – P. 171–179. DOI: 10.1016/j.profnurs.2024.07.005. ([PubMed](#))
4. Qin Y., Chaimongkol N. Simulation With Standardized Patients Designed as Interventions to Develop Nursing Students' Cultural Competence: A Systematic Review // *Journal of Transcultural Nursing*. – 2021. – Vol. 32(6). – P. 778–789. DOI: 10.1177/10436596211023968. ([PubMed](#))
5. Tosun B. et al. Addressing the effects of transcultural nursing education on nursing students' cultural competence: A systematic review // *Nurse Education in Practice*. – 2021. – Vol. 55. – 103171. DOI: 10.1016/j.nepr.2021.103171. ([ScienceDirect](#))